

Procedury reagowania w przypadku cyberprzemocy w Szkole Podstawowej nr 15 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Jana Pawła II w Katowicach

O obowiązujących procedurach w przypadku cyberprzemocy wychowawcy informują rodziców na spotkaniach z rodzicami oraz uczniów podczas godzin wychowawczych.

Poniższe procedury dostępne są u dyrektora Szkoły, pedagoga oraz w bibliotece szkolnej.

Cyberprzemoc to przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych (np. internet, telefony komórkowe, smartfony). Podstawowe formy zjawiska to:

- nękanie
- naruszenie wizerunku
- zniewaga, zniesławienie
- włamanie
- groźby
- wulgarne wyrażanie się
- straszenie
- szantażowanie z użyciem sieci
- publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli.

Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS.

Procedury reagowania na cyberprzemoc w szkole muszą dotyczyć zachowania i działań wobec ofiary, sprawcy, świadka.

I. Profilaktyka – zapobieganie zjawisku cyberprzemocy

1. Przeprowadzenie rozmów i spotkań z całą społecznością szkolną (uczniami, nauczycielami i rodzicami oraz innymi pracownikami szkoły) na temat zasad korzystania i zagrożeń płynących z użytkowania różnorodnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych.
2. Podejmowanie reakcji i działań w wypadku każdorazowego ujawnienia lub podejrzenia cyberprzemocy.
3. Instalowanie i aktualizowanie oprogramowania zabezpieczającego przed dostępem do treści w Internecie, które mogą stanowić zagrożenie dla prawidłowego rozwoju psychicznego uczniów.
4. Przypominanie o zakazie rejestracji obrazu lub dźwięku bez zgody osób, których dotyczy.
5. Udzielanie wsparcia uczniom i rodzicom poprzez zamieszczenie i aktualizowanie na stronie internetowej szkoły informacji o serwisach internetowych i organizacjach pozarządowych zajmujących się tematyką zagrożeń w Sieci.
6. Przestrzeganie poniższych procedur reagowania na cyberprzemoc dotyczących zachowania i działań wobec: ofiary, sprawcy, świadka.

II. Reagowanie na cyberprzemoc

1. Ustalenie okoliczności zdarzenia

Zgłaszanie wypadków cyberprzemocy odbywa się według następującej zasady:

- uczeń ofiara lub świadek cyberprzemocy informuje wychowawcę klasy lub w wypadku jego nieobecności pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły o wystąpieniu takiego zjawiska,
- pedagog szkolny i dyrektor szkoły powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie,
- należy ustalić okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków, przeprowadzić rozmowy z ofiarą, świadkami i sprawcami incydentu.

Nie wolno konfrontować sprawcy z ofiarą!

- w zabezpieczeniu dowodów ważną rolę odgrywa nauczyciel informatyki, który może pomóc w ustaleniu sprawcy.

2. Zabezpieczenie dowodów

- Wszystkie dowody powinny być zarejestrowane, zapisane. Trzeba zanotować, kiedy je otrzymano, ich treść, adres mail, numer telefonu, adres strony internetowej, na której pojawiły się szkodliwe treści.
- telefon komórkowy (nie wolno kasować wiadomości, trzeba zapisywać zarówno te tekstowe jak też zdjęcia, nagrania z dyktafonu czy filmy),
- komunikatory (w niektórych serwisach jest możliwość zapisywania rozmów w tzw. archiwach. Jeżeli nie ma takiej możliwości, można rozmowę skopiować do edytora tekstowego i wydrukować),
- strona www (można zapisać widok strony przez naciśnięcie klawisza CTRL i Print Screen, a następnie wykonać operację Wklej w dokumencie Word lub Paint),
- e-mail (trzeba zapisać wiadomość i to nie tylko treść, ale całą wiadomość, ponieważ może to pomóc w ustaleniu pochodzenia wiadomości).

3. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy

W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien podjąć dalsze działania:

a) przeprowadzenie rozmowy z uczniem- sprawcą:

- celem rozmowy powinno być ustalenie okoliczności zdarzenia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i próbowanie rozwiązania sytuacji konfliktowej;
- sprawca powinien dostać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy;
- należy z uczniem omówić skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach, jakie zostaną wobec niego zastosowane;
- sprawca powinien zostać zobowiązany do usunięcia szkodliwych materiałów z sieci;
- ważne jest znalezienie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy;
- jeżeli jest kilku sprawców, rozmawiać z każdym osobno;
- nie konfrontować sprawcy z ofiarą.

b) powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka:

- rodzice sprawcy powinni być powiadomieni o zdarzeniu, zapoznani z dowodami i decyzją w sprawie dalszego postępowania oraz podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka;
- należy pozyskać rodziców do współpracy i ustalić jej zasady;
- można opracować projekt kontraktu dla dziecka określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawicieli szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania wymagań i terminów realizacji zadań zawartych w umowie.

c) objęcie sprawcy pomocą psychologiczno- pedagogiczną:

- praca z uczniem powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu zachowania, w zmianie postępowania i postawy ucznia;
- pomoc ta może być udzielona przez pedagoga szkolnego i wychowawcę;
- w szczególnym przypadku może być konieczność skierowania na dalsze badania specjalistyczne i terapię.

4. Środki dyscyplinarne wobec sprawcy

- a) powinno się stosować standardowe procedury stosowane wobec sprawców każdej przemocy, ale warto rozszerzyć je o czasowy zakaz korzystania z komputera , tabletu czy telefonu i to zarówno w szkole jak i w domu;
- b) celem sankcji powinno być zatrzymanie przemocy, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, wzbudzenie w sprawcy refleksji na temat swojego zachowania, pokazanie całej społeczności szkolnej, że cyberprzemoc nie będzie tolerowana;
- c) podejmując decyzję o karze należy brać pod uwagę:
 - rozmiar i rangę szkody,
 - czas trwania prześladowania,
 - świadomość popełnionego czynu,
 - motywację sprawcy,
 - rodzaj rozpowszechnionego materiału.

5. Działania wobec ofiary cyberprzemocy.

- a) wsparcie psychiczne (ofiara każdego rodzaju przemocy potrzebuje zawsze wsparcia osoby dorosłej);
- b) podczas rozmowy z uczniem, który jest ofiarą cyberprzemocy, należy zapewnić go o tym, że postąpił właściwie zgłaszając wydarzenie. Powinno mu się powiedzieć, że rozumie się, w jak trudnej jest sytuacji i zapewnić go, że nikt nie ma prawa tak się wobec niego zachowywać. Ważne jest stanowcze zapewnienie, że szkoła nigdy nie będzie tolerowała aktów przemocy. Obserwując dziecko należy zwrócić uwagę na jego pozawerbalne zachowanie (zażenowanie, smutek, poczucie winy);
- c) porada dla ofiary cyberprzemocy:
Dziecko- ofiara powinno otrzymać poradę, jak ma się zachowywać, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa : nie utrzymywać kontaktów ze sprawcą, nie kasować dowodów tj. e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów. Ważna jest też zmiana danych kontaktowych np. na komunikatorze, zmiana adresu e-mail, a nawet w szczególnie trudnych sytuacjach numeru telefonu(oczywiście robią to rodzice).
- d) monitoring zaistniałej sytuacji:
Bardzo ważne jest monitorowanie sytuacji ucznia w kierunku, czy nie są stosowane wobec niego żadne akty odwetu. Rodzice dziecka muszą być poinformowani o zdarzeniu i muszą dostać wsparcie i poradę za strony szkoły (pedagog).

6. Ochrona świadków, którzy zgłaszają zdarzenie.

Świadkowie powinni być objęci profesjonalną ochroną, a wszystkie działania powinny być tak prowadzone, aby zapewniały bezpieczeństwo nie tylko ofierze, ale i świadkom cyberprzemocy. Ważne jest, by w wyniku interwencji nie narażać świadka na groźby i zdarzenia ze strony sprawcy.

Całe postępowanie powinno być prowadzone w sposób bardzo dyskretny i poufny. Jeżeli tak nie będzie, to dziecko może bać się, że wobec niego też może wystąpić takie zdarzenie i zostanie nazwany „donosicielem”. Dlatego podczas takiej rozmowy pedagog powinien

wzbudzić swoim zachowaniem zaufanie oraz poczucie bezpieczeństwa, wykazać zrozumienie i empatię.

Należy powiedzieć uczniowi, że postąpił właściwie, że wymagało to od niego odwagi. Należy zapewnić go o dyskrecji i nie ujawniać jego danych osobowych (chyba, że jest to na prośbę policji).

Niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka za sprawcą, ostentacyjne wzywianie go z lekcji. Niewłaściwe działania mogą spowodować, że następnym razem nie będzie osoby, która zgłosi się jako świadek wydarzenia.

7. Notatka służbowa.

Pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Jeżeli rozmowa była prowadzona np. w obecności innego nauczyciela powinien on również podpisać notatkę służbową. Jeżeli zabezpieczono jakieś dowody, powinny być załączone do dokumentacji.

8. Zawiadomienie sądu rodzinnego i policji.

Większość incydentów można załatwić w szkole. Są jednak sytuacje wymagające powiadomienia sądu rodzinnego. Dzieje się tak, gdy rodzice odmawiają współpracy ze szkołą, a sprawca nie zaniechał dotychczasowego postępowania. Podobnie jest też, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki, a uczeń nie wykazuje poprawy zachowania.

W wypadku bardzo drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa, dyrektor szkoły zgłasza ten fakt policji, która prowadzi dalsze działania.